

Szerkesztőség és
kiadóhivatal:
SALGÓTARJÁN
Salgó-u. 431. sz.

Felelős szerk.:
Korom György.

A MUNKA

Előfizetési árak:
Negyedévre 2000 K.
Egyes szám 200 K.

Megjelenik minden
szombaton.

Társadalmi és politikai hetilap.

Adakozzatok.

A belügyminiszter az elmúlt napokban rendeletet adott ki, mely szerint a gyűjtésre való engedély kiadását szigorú feltételekhez köti, alantás hatóságai által megvizsgálatván a gyűjtési szándékozó erkölcsi és anyagi körülményeit, a gyűjtés céljainak indokait satöbbi.

Mi, akik már sokszor kezünkbe vettük a koldustársisznyát, hogy egy-egy nemes emberbaráti cél megvalósításához az anyagi előfeltételeket megteremthessük, mi legjobban helyeselni tudjuk, mi legjobban aláírjuk a gyűjtések megszervezését célzó rendelet minden sorát. Sohasem kaptunk kitüntetésekért azért, hogy egy-egy árva könnyeit karácsonykor lédörültük, nem jelent meg sehol dicséret nyilatkozatok között nevünk, ha egy rokkantnak műlábai szereztünk, politikai nagyságokká sem váltunk, ha a kicsinyek, gyöngékek szavának nyomtatására könyörögtünk a részvét megnyilatkozását — nem, legszebb jutalmunkat, nehéz küzdéseink, megalázkodásaink egyetlen és legszebb jutalmát a kevés időre boldoggá tett szegények hátsóhajában és a jól elvégzett munka gondolatában találtuk és fogjuk mindig találni. A fájdalmas meg nem értés, a rideg részvétlenség, a durvaságig menő elutasítás mindig azok részéről ért bennünket, akiknek nagylelkűségére, nemes áldozatkészségére számítottunk. Nem akartak, igen sokan nem akarnak ma sem adni, mert bementésük szerint tulsokan veszik igénybe kéregetéssel, gyűjtőgetéssel tércáikat. Nap-nap mellett a leg-lehetetlenebb célokért és indokokért járnak egyesek vagy csoportok házról, házra és némelyek erős kifejezése szerint a jóléteknység nevében zsarolják a közönséget. S miután a pedellus nem névnap csokrától a nemzetközi esperantó ünnepélyig mindenre adakozott a szegény közönség, az árva-gyermekcipőjére s a háboruban megvakult nyomoreMBER épségének enyhítésére már nincs pénze senkinek. Sok gazdag ur-hölgy csak a hír, a kitüntetés végett riasztja el vendégeit a gyűjtőivel, holott dus-gazdag férje a mellényzsebéből kifizethetné az egész gyűjtési eredményt.

Tehát igen, kellő korlátok közé kell szorítani a gyűjtési mániát. Hiszen a jogtalanul, hangzatos jelszavak alatt gyűjtött pénzek elsikkasztása is megantántható már mindnyájunknak, hogy megválogassuk nemcsak azt, hogy mire, hanem azt is, hogy kinek adjunk. Az államnak volna kötelessége törvényhozás útján rendezni minden árva, özvegy és munkaképtelen polgárának megélhetését és megfelelő kulturárával, amely erősen progressív legyen, megteremteni azt az alapot, amelyből minden emberbaráti és kultúrtegyező meríthet. Nem szabadna koldulni senkinek és nem szabadna nekünk sem alázasan kopogtatni ajtóról-ajtóra, hogy rideg szívet könyöröltre, kulturmegértésre kér-

jünk! Nem szabadna, de hiába, egyelőre még vannak nyomorgók, szegények, akik gyámolításra, segítségre szorulnak, még vannak felépítetlen templomok, kulturát szomjazó tömegek s így, ha szomorú kötelességérzetből is, ha az elszüendő elutasításokat előre érezve is — egyelőre ki-nyujtjuk kezünket és kérünk.

A közönség pedig nézze meg, hogy mire

ad és kinek ad, ne csak a hivatalos bizonyítványt, hanem győződjön meg a gyűjtő nemes céljairól, emberszerető fáradozásairól. És ha nemesnek, jónak találta mindkettőt, adjon abból, amit Isten adott, mert minden adománnyal egy sebzett emberi szívet gyógyít és egy züllésnek indult gyermeklelket ment meg!

Sz. I.

Palóc történetek.

A mai Magyarországnak kevés oly földje van, mint Nógrád-vármegye.

Hegyes-völgyes bércei között nemcsak természeti szépségeket, árnyas erdőket, csörgő patakokat és selyemfüves réteket találunk, de történelmi emlékeket, omladozó várakat és legendás kastélyokat is, az életől és kultúrától viruló városok között, ahol ma olthona van az iparnak és a bányászatnak.

Ámde ezek között a modern falvak között is itt maradt még a régi jó idők mende-mondája és palóc hangulata.

Salgótarjánról mesélik, hogy kényerellen volt, csupán a köszén, a Mátra gyémántja tette naggyá.

Ez varázsolt kalácsot a sárkunyhók asztalára s fejlesztette egyre hatalmasabbá és díszesebbé.

Azonban a palóc-lélek még a paloták parkettjén is visszaálmódja a hajdankort s vissza-vissza emlékszik a bellehemi állapotra, a város tanyaszerű voltára, amikor hetedhét országon túl, nem volt erre nagyobb ur, mint Jankovics ur, a régi jó táblabíró.

Alakját számtalan anekdóta övezi. Nógrádnak nábobja volt s dominiumából hasadtak ki örökség, házasság, per és bérletek révén a környékünkön ma is létező földes uraságok.

Valóságos kiskirály volt, aki birodalmában napkeltétől, napnyugtáig utazhatott négyes sárkány fogatával és még mindig a saját területén pihenhetett.

Erről a palócagnásról mondog el egyet-mást, amint hallottam azoktól, akiknek bölcsőjét még a kényerellen Tarjánban ringatták.

Az öreg Jankovics nagyon egyszerű ember volt. Csizmában és gatyában, ptykés labjában és árvalányhajás kalapban járt. A hosszú haju, nagy bajuszu, trefás lelkű pulócot országszerzte ismerték.

Történt egyszer, hogy Budapestre készülődött, amugy palócosan, falusias gunyában.

A pályaudvaron mintha a vasutúgyi miniszter lett volna, oly nagy tisztelettel üdvözölték a hivatalos személyiségeket. Mikor jegyváltásra került a dolog, az egyik formalmi tisztviselő följajánlotta a szolgálatait.

Azonban volt nagy ámulat, mikor az aranymilliók ura III. osztályu jegyet vásároltatott a fővárosig. A főnök ur nem is állhatta meg szó nélkül. Udvariasan érdeklődött, hogy ugyan miért utazik éppen a harmadik osztályon?

A felelet igen gyors, határozott és humoros volt. — Csupán csak azért, tesszen elhinni, mer nincsen negyedik osztály!

És ekkor történt vele az alábbi heccecske is. A fővárosban ékszerkeket akart vásárolni. A vidéki emberek lélektana szerint keresztül-kasul barangolta Budapestet, míg a legcsillagabb és legnyugyobb szízet előtt meg-

állapodott s hosszas bámészkodás után benyitott az ajtón, az aranytól, ezüsttől, drága kővektől pompázó boltba.

Az alkalmazottak szinte kórusban kérdezték egyszerre, hogy hát mit árul bácsika, amire a palóc király mosolyogva válaszolt, hogy hát bizony nem egyebet, mint pénzt!

„Hát ugyan hogyan, miképen, mi módon” kezdték faggatni mindannyian.

Az öreg fonséges nyugalommal adta meg a fölvilágosítást.

— Maguk megmutatják az összes kincseiket, én meg, ha letszik, venni fogok s cserébe adok érte pénzt.

Mulatságosnak találták az esetet s néhány perc alatt halomba raktak előtte mindent.

Az ékszerészlet asztalai ugy festettek, mint az inkák templomaiban az oltárok. Az öreg Jankovics turkált közöttük. Műértőleg mérte, nézte hol az egyiket, hol a másikat.

Az ékszerésznek ez azonban föl sem tűnt. Meg volt győződve arról, hogy egy nagystílu szelhámoással van dolga. Titokban értesítette a rendőrséget, hogy azonnal jöjjenek. A rendőrök nem is késlek. Mire a vásárt megköttötte s fizetni akart, letartóztatták.

Hiába tiltakozott, hiába fenyegetődzött. A hatalom revolveres gémpemberei vitték a kapitányságra. Az ügyeletes tiszt vallatni kezdte.

Amikor a nevélt említette, a rendőrtiszt haragosan rákiáltott.

Ne játsszék és ne komédiázzék, ha tényleg Jankovics, hát igazolja magát. Nevezzen meg valakit, aki ismeri!

A nábob nevetett. „No jó! Hát a miniszterelnök ur, az csak elég szavahihető ember, hívják föl őt s majd igazolni fog.”

Miután állítása mellett kitartott, felkérték a miniszterelnököt.

„Kegyelmes Urunk! Bocsásson meg, hogy zavarjunk.

Salgótarjánból van itt egy érdekes külsejű ember, aki Excellenciára hivatkozik, mint jóbarátjára. Egy ékszerészletből hoztuk ide, ahol fejedelmi kincseket vásárolt.

Kopottsága azonban semmiféleképen nincs arányban a vásárlással. Gyanusnak tűnt fel, hát behozták. Rendkívül méltatlankodik s Jankovicsnak mondja magát.”

A kincszterelnöknek ez éppen elég volt.

„Tüstént bocsássák szabadon. A letartóztatott valóban Jankovics, a felvidék egyik leggazdagabb táblabírója. Palóc nábob. Bogaras tarjáni.

Minél kopottabb, annál bizonyosabb, hogy ő. Kérjenek tőle engedelmet.”

Siettek is a szabadlábra helyezéséssel.

Az öreg Jankovics pedig boldogan, büszkén jött haza s dicsekedve mesélte boros pohár mellett, hogyan járt pörül a pesti rendőrség.

Hu hu hu!

Vadkerthy Béla.

Anya- és csecsemővédelem.

Írta: Dr. Soltész József.

V. rész.

Szükséges továbbá, hogy minden újszülöttet a liga vezetőségénél bejelentsek: Az első naptól fogva, a bejelentett csecsemő a fentjelzett körig, a liga felügyelete és gondozása alatt áll. Minden anya köteles helenként egyszer csecsmőjét a liga központi irodájában az ellenőrző orvosnál bemutatni, mely alkalommal a gyermeket lemérik, miáltal testi fejlődését ellenőrzik; ha szükséges az angát tanácsos, ha a gyermek betegnek találattik, ingyenes gyógyszerrel látják el.

Ezen szakértő orvosi ellenőrzés, nemcsak hogy a csecsemő felnevelését — emberi számítás szerint — biztosabb alapra helyezi, de lényegesen megkönnyíti a gondozó ténykedését és minthogy minden gyermeknek törzslapja van, ahová az ellenőrző-vizsgálatok, leletek esetről-esetre pontosan jegyeztetnek, a minden év végen kiállítandó statisztikai kimutatások pontosak és megbízhatók lesznek.

Főképpen itt, Salgótarjában a liga ténykedése azáltal válik könnyebbé, hogy minden vállalat kellő számú orvosokat alkalmaz, orvosi rendelői a modern orvos-tudomány haladásának arányában minden szükséges gyógyszerrel fel vannak szerelve, rendelés mindennap tartatik, tehát nem kelene egyéb, minthogy az ellenőrző gondozó, a társulada kebelébe tartozó beteg gyermekeket az illetékes orvoshoz irányítsa, mindjárt a betegség kezdetekor. De sajnos azt tapasztaljuk, hogy mindannak dacára, hogy a kezelés ingyenes, csak akkor keresik fel az orvost, mikor a baj annyira elhatalmasodott, hogy csak hosszadalmas kezelés után sikerül a gyógyulás, sok esetben azonban a gyermeknek segíteni nem lehet, vagy nyomorok marad, vagy elpusztul.

Ezen állításom magyarázatául felhozom az ótvart; erről a betegségről, mely — már itt kell a ténylet leszögezmem — a gyermek nyugalmát annyira zavarja, hogy sem éjjele, se nappala nincsen és e miatt a gyermek teljesen leromlik, megvakulhat, sőt, nem éppen ritka esetekben a gyermek halálát okozhatja — az a babona kering, hogy a gyermek vére tisztul és ezt mint természetes folyamatot gyógykezelnem nem szabad, sőt — horribile dictu — még intelligensebb anyák is úgy vélekednek.

A második feltétlenül fontos tényező, mely szoros kapcsolatban áll a csecsemővédő ligák ténykedésével, a tisztá, hamisítatlan tej biztosítása azon csecsemők számára, kiket maga az anya, szervezetében rejlő rendellenességek miatt nem szoptathat, anyagi helyzete a dajka alkalmazását nem engedi meg.

Ezen hiányon segíthetünk azáltal, hogy a liga kebelében tejvizsgáló állomást létesítünk, ahol a fogyasztásra kerülő tej egy szakértő közeg által naponta a kihordás előtt volna megvizsgálándó. Ezen tejvizsgáló állomást, tekintettel arra, hogy nem csak a csecsemőket, hanem a város tejfogasztó közönségét a hamisított tej élvezetétől meg kell óvni, hatóságai jelleggel kell felruházni.

Minthogy nemcsak a nyereszkezdési szándékból hamisított tej élvezete veszélyes, de a szarvasmarha állomány között sokszor az emberre átragadó járványos és egyéb oly szervi és fertőző betegségek előfordulnak, melyek az ember egészségét sőt életét is veszélyeztetik, szükségesnek tartom, hogy minden ilyenmű betegség felléptét, valamely járvány kitérését az illetékes hatóság a csecsemővédelmi ligával is nyomban közölje, hogy minden tejszállítónak kötelességévé tétessék, hogy rendes körülmények között is tehénállományát az illetékes állatorvos által időszakonként vizsgálattasson meg, mely vizsgálatról esetről-esetre bizonylatot fel kell mutatnia.

Ha a fentvázolt módon sikerül majd a

HIREK.

Tisztelt előfizetőinkhez!

A legnagyobb sajnálattal, de kénytelenek vagyunk bejelenteni, hogy a korona varatlan zuhanása s ezzel együtt a papír árak és a nyomdai költség horribilis emelkedése folytán az újság egyes számát 200 koronára, a negyed évi előfizetési díjat pedig 2000 koronára kell felemlenünk.

Ameenyében lapunkat tisztán az előfizetésekből tartjuk fenn, kérjük olvasóinkat, hogy támogatásukat ne vonják meg tőlünk és az elmaradt tartozásaikat és az esetleges különbözetet kiadohivatalunkba sürgősen eljuttatni sziveskedjenek.

Csüggedt magyarokhoz!

Elfojtott zokogás, visszatartott könnyek
Lelketeiből elő miért csak most törnek?
Fáj talán a béklyó, égetnek a sebek
Mit reátok raktak, testetekre vertek?
Vagy tán szégyellitek, hogy magyarok
vagytok,
S áruló cseh, oláh mostan az uratok?
Ugye szeretnétek most már könnyebb
sorsot?

Ivánkievits Jenő.

Pedig feladátok gyáván a szent harcot!
Ugye szeretnétek birni még a Tátrát,
S jó lenne tiétek, ha lenne a Bánát?
Rakóczi hamvait most felkeresnétek,
Szent László sirjához bünbánón men-
nétek?

Marja szivetekek székeleyk panaszta,
Vér, mit testvérteken rác ostor fakaszt?
Sirjatok hangosan, bünbánón, meglérőn,
S talán lesz irgalom a nagy Istennél
fönn...

Am ha könnyeitek már mind elsirtátok,
Lelketeiből törjön elő egy nagy átok.
Sujtson le azokra, kik ide juttattak,
Akk ilyen sorsot szántak a magyarnak.
Olthatatlan bosszú égjen lelketekekben,
Gyűjtsétek az erőt benn a szivetekekben.
Karjaitok izma csak most ne ernyedjen,
S mit tőlünk elvettek, újra miénk leszzen.
Csüggedésnél szebb a régi magyar erény:
Istenbe velett hit s nem csal meg a
remény.

Legyen vége immár a pártoskodásnak,
Nyujtson testvérjebbot magyar a ma-
gyarnak.
S felhangzik majd újra egeterő Rajta!
Pusztul határinkról a sok gyáva fajta,
Dicsőségben ragyog ismét szent koronánk,
S kegyelmébe fogad „régí nagy Pátró-
nánk”.

TÁRCA.

A szánasi remete festő.

Az etesi hegy előtt sárguló domboldal, tarlóok, hermafodásnak indult kukorica és krumpi-földek prózai környezetében egy félig összedűlt, félig ujeptésű puszta, Szánason felkerestük vidékünk egyik nem eléggé méltányolt nevezettségét, Fayl Frigyes festőművészt. Nevét közönségünk többször olvashatta hasábjainkon egy-egy rövid művészeti méltatás alatt, de műveit, kezevonását, vászonra, papírra színezett lelkét, ihletéséit eddig nem tárhattuk közönségünk művészetet kereső része elé.

A cél, amely hozzávezetett, ez volt: megismerni magányát; csendes természetbe merült munkássága helyét és rábíri, hogy a fővárosi tálratokon díjakat nyert munkáiból valamit mutasson annak a Salgótarján közönségének, amelyet ép ő buzdit lelkeseiben a művészeti szál keresésére, szeretetére.

A Munka nevében mentünk és a munka emberét találtuk meg, aki csendes elvonultságában mint egy új Műlet keresi, magába

szívjen s vászonra, papírra lehelí a természet legcsudálatosabb témáit, színeit. Midőn renoválás miatt ideiglenesen egy melléképületben elhelyezett képes szobájába, „műterembe” bevezetett és a sok kép színe, levegője ránkmosolygott — egyszerre megelenedni láttuk a naturalista-impressionisták egész gyönyörű iskoláját Courbettól kezdve Manéttig és Szinnyei Merse Pál lüzelő színezéseig.

Sajnos nincs helyünk, hogy képeiről, elgondolásairól részletesen írassunk — ezeket megnézni, lelkében azokról számot vetni mindenkinek alkalmá lesz a Salgótarjában szeptember elején megnyíló képkiallításán, amelyben részvetelre sikerült a művészt rávennünk, de nem mulaszthatjuk el, hogy ne adjunk hangot gyönyörűségünknek, amely a több változatu vadróza tanulmányok üde tavaszi színeinek látára benünket elfogott. A Karancs és Mátra felé néző dombhátak a felhőtanulmányokkal a legfinomabb átmenetekben olvadnak művészi egésszé. Sokok világosság ömlik el az őszi verőfényt és őszi hangulatokat tipikus színekkel megrajzolt, megfestett képein. A kaszaverő paraszt és ivó gulyás, igazán a mi kérges kezű gond és időbárázda számfőt arcú embereink, akiknek lefestése azonban nem

mutalja az erőszakolt rusztiakusi hatás keresését. Komolyabb színekkel foglalkozik a bányacsillót húzó ló képben, amelyben a bánya mélyén létrejövő csudálatos színhatások érvényesülnek. Mind szépek, kedvesek, megértett témák: a háziállatok, nyír-fatanulmányok, vadludak és zöldelő dombok, de mégis legkedvesebbek a téli pasztell-sorozat gyönyörű havas, képei. A tájhangulattól kezdve a friss hóval borított fenyőgalyig a tónusok lehelletfinomságai vonulnak el a hóolvadás, hólepte boglyák, zuzmarás erdő és anygi sok más finom, vonalú kép kék és fehér színekverékein keresztül.

Midőn az ígérettel zsebünkben kiléptünk a műterem ajtaján, előtünk emelkedett az erdő, a sárguló domboldal s a fáradt, poros mező, — nem akartuk elhinni, hogy ezek azok a helyek, fák, kövek, amelyeket az ég, a napsütés s a levegő oly lünderi színekkel von be néha és nem akartuk elhinni, hogy aki ezeket a ritka természet ünnepeket megérez, lelkébe zárja s a legcsudálatosabb megértéssel vászonra önti, ez az ember, ez a művész — a miénk.

Szántay István.

Szt. István napja Tarjánban. Hosszú évek során mindig nagy fényvel, ünneppésséggel áldoz a nagy király emlékének Salgótarján városa. Az acélglyár lúzoltóinak az ünnepe az, mondhatnók „bucsunapja”. Zenezóval vonult az acélglyári olv. egyület és tüzoltóság, továbbá Salgóbanya tüzoltósága a város főterére, aól csatlakozott hozzájuk a város képviselője és tüzoltósága. A kulonnság tábori ruhában, zászlóval már előbb megérkezett a róm. kath. templom elé, ahol óriási volt az ünneplők tömege. A szentbeszédet Mercegh József esperes tartotta, Szent István régi és jelenlegi birodalmának összehasonlításából a baj kutorrására, a gógös hitelleneségre mutatott rá, amelynek következményei még rettenetesebbek lesznek, hih az utolsó órákban nem térünk észhez. A szentmisét Vojtassák Sándor celebrálta nagy papi segédlettel. Az istentisztelet alatt régi Mária és Szt. István énekekkel áldozott a nép a keresztény Magyarország megalapítójának, Szt. István királynak.

Halólozás. Messze Amerikából szomorú hirt hozott a posta. Bartha Juliska urleány, ki néhány hete távozott Salgótarjánból, hogy Amerikában lakó vőlegényével egybekeljen, folyó hó 4-én hirtelen meghalt. Esküvője után csak két hétig élt férjével, akinek autogarázsa van Amerikában s aki szeretetének minden elképzelhető jelével halmozta el a bájos ifju asszonyt. Városunkban általános részvételt keltett a vigkedélyű, kedves leány iragikus sorsa. Szüleit, rokonait teljesen összetörte a hír, melyet a gyászoló férj között bánatosan az itt lakó szülőkkel.

Az evang. egyház megüresedett lelkesi állására pályázók közül az elmúlt hetekben Szelényi János és Doleschall Lajos főesperes tartottak a helybeli templomban próbaszónoklatot. A legközelebbi bemutató Szücs Sándor magyaróvári lelkész lesz, ki folyó hó 26-án reggel 8 órakor 10, 10 órakor magyar istentiszteletet és beszédet mond. A többi jelölt a pályázattól visszszalépett, egyedül Kovács Lajos theol. tanár pályázata kétséges még. A lelkészválasztás valószínűleg a jövő hó közepétáig fog lezajlani.

Kirándulás Parádra. Augusztus hó 19-én vasárnap a salgótarjáni róm. kath. olvasókör dalárdája fennállásának egy éves évfordulóját ünneplvén, Parád fürdőre kirándult. Reggel 5 órakor indult el a 150 tagból álló társaság. Parád állomásra, illetve Recskre érkezve szentmisét tartott a kör elnöke Horváth László s. lelkész a dalárda közreműködésével. A fürdőbe érve az igazgatóság előzékenyen fogadta a kirándulókat. A dalárdisták körétát tettek a fürdőn s a volt kastély kápolnájából kijövő fürdővendégek között megpillantották dr. Wolf Károlyt, akit ovációban részesítettek s tisztelőre két dall énekeltek el, amit dr. Wolf Károly nagyon köszönt. A legkedélyesebb hangulatban eltöltött néhány óra után d. u. fél 6 órakor a parkban énekeltek a dalárda, ahol hatalmas tapsokat aratott; különösen tetszett a „Kakuk” nótá, amelyet újból el kellett énekelni. Késő estére járt, amikor a fürdőt elhagyva, dalolva mentek ki az állomásra. Többek között a kiránduláson résztvett dr. Pitta Lipót rendőrtanácsos és dr. Arany Dezső rendőrfogalmazó. A kirándulást dr. Holcsék Béla rendezte a karnagygyal, Róder Alfrédrel együtt. A dalárda vezetősége ezután mond köszönetet az előzékeny közbenjárásért, melyet Ungyháry Miklós áll. főnök és helyettese Stepanek Sándor tanusítottak a Máv. Igazgatóságánál a jó utazás érdekében. Köszönetet mond Petényi kisterenyei áll. főnöknek is, aki készséggel állott a kirándulók rendelkezésére, hogy a közvetlen kocsikat megkapják. A dalárda erkölcsi sikere igen nagy volt s a faqokat biztatósként a további kilátó mnkára igen hathatósan befolyásolta.

A „Kárpát Egyesület” salgótarjáni alosztálya folyó hó 26-án turista kirándulást rendez a Karancstetőre. Indulás 26-án reggel fél 7 órakor a Kiss Gyula-féle vendéglőtől. Gyaloglás 3 óra. Útvonal Károlyakna, Gyurtyános, Ebéd Karancstetőn. Vezető Szántay István.

Kereszt szentelés. Felsőpálfnván Szent István napján d. u. szentelte fel Horváth László s. lelkész azt a szép erkeresztelt, melyet özv. Gyetványi Józsefné allított fel meghodoguit ferje emlékére falujában, az iskola kertjében. A szentelés után beszédet tartott a funkcionáló lelkész az emberiség megváltojáról, akinek megjelenése új életet hozott a földre s akinek tana a szeretetre van felépítve. A Krisztustól való elántorodás a rabszolgaság visszatérését fogja csakhamar meghozni közénk. Utána még Zsuffa Sándor százados tartott megszívlelendő beszédet, melyben a hithez való ragaszkodásra s templomépítésre buzdította falujának népet. Az ünnepség a hiekek litániájával ért véget.

Uj vállalat. Salgótarjáni Agyagipar R. T. címmel megalakult egy érdekcsoport, amelynek egyelőre csak tűzálló tegla gyártás a célja. A vállalat igazgatója Ballhauser István főmérnök, az acélglyár h. igazgatója.

Mezőgazdasági haszonbérletek ügyében a legujabb miniszteri tendelet a következőképp intézkedik. Mindaddig, míg a bíróság másképp nem határoz, vagy a felek másképp meg nem állapodnak, azt a bért kell fizetni, amelyet legutóbb megállapítottak. Ezentul egy-egy gazdasági évre nem lehet kérni a haszonbér éves megállapítását, csakis a szerződés hátralévő egész tartamára. A bíróság a haszonbér valamilyen termény mindenkor pénzbeli értékében állapítja meg, a felek azonban megállapodhatnak a haszonbér természetben való fizetésében is. Ha a felek 1922. évi január 1-e után történt megállapodással, a bért természetben, vagy annak mindenkori pénzbeli értékében állapították meg, ennek a újabb megállapítása többé nem kérhető. A bírói eljárás megindítása előtt az illetékes bíróságoknál egyezségi tárgyalást is lehet kérni. Ötven kat. holdon aluli haszonbérleteknél egyezségi tárgyalást a községi előjáróságoknál is lehet tartani.

Tarifa emelés a MÁV.-nál. Folyó évi augusztus hó 21-től kezdődőleg úgy a máv., mint a kezelésük alatt álló helyierdekű vasutak vonalain szőlőkben kifejezve a következő emelések történtek: a menetdíj 100 százalékkal, a kulya szállítási díjak 50 százalékkal, a podgyász szállítási díjak átlag 60 százalékkal, míg az expresszárú szállítási díjak 152 százalékkal, a gyors- és telherárú fuvardíjai pedig átlag 150 százalékkal emeltettek fel.

Iskolai értesítés. A salgótarjáni áll. polg. fiu és leányiskolában a magán — jnvitó — és felvételi vizsgálatok folyó hó 29-én és 30-án lesznek megtartva. Az érdekelteket felhívja az igazgatóság, hogy a jelzett napon jelentkezzenek reggel 8 órakor. Egyben mindkét nembeli igazgatóság felhívja a szülőket, hogy minden ügyben csak az igazgatóságtól nyert felvilágosítás a mérvadó.

Mozi hírek. Mult pénteken a városi mozgószínház a „Razzia a Red Chapelle” című kalandorfilmet és a bájos és neveltető „Icuka a Mascotte-barban”-t mutatta be. Most pénteken a mozi, tekintettel a színház jutalójátékára, nem tart előadást. Itt hívjuk fel a mozikedvelő közönség figyelmét a most meginduló, változatosan szerkesztett „Ma Este” című mozilapra, mely a mozivilág minden eseményéről élénk és érdekes tájékoztatást fog nyújtani. A lap a mozinál lesz kapható.

Szerencsétlenség. Folyó hó 18-án reggel fél 8 órakor a bányatelepi villamos levágta Mizer Józsiná 4 éves kis fiu lábát. Zagyvápálfnvárról hozta haza szüleihez a gyermeket nénye Mizer Erzsébet, aki a mozgó villamoskocsiból ki akarta tenni a fiut, miközben egyik lába a kerekek alá került. Válságos állapotban szállították bekötözés után a gyermeket Budapestre.

Megzavart előadás a moziban. Augusztus 17-én este felvortás közben a rendőrség kizavarta a 16 éven aluli gyermekeket. Ez helyes. megértjük! Csak azt nem értjük, hogy egyáltalán miért engedték be őket? Az előadás elején a rendőrségtől talán köteles volna figyelmeztetni a mozi

üzemvezetője az esetleg nem egészen megfelelő tárgyú darabok, vagy előadásra. Ilyenkor nem tudom, hogy visszkapják-e a jegyek árát azok, akik legkevésbé bűnösök, hogy éretlen ésszel bemennek a késő esti órákban ilyen előadásra! A bajt gyökerében kell orvosolni: esti előadásra egyáltalán nem szabad beengedni gyermekeket. Gondoskodjék a mozi vezetője néha napján szoldit tárgyú, a fiatalok kedélyéhez illő műsorról is, mert ha van romboló hatása a mozinak, épügy van viszont nevelő hatása is, csak nagy súlyt kell helyezni a darabok megválasztására!

Öngyilkosság. Kálmán Mária 19 éves karancseszli lakos, Petróczy Dezső otáni földbirtokos nevelt leánya, folyó hó 21-én szerelmi bánatában föbelötte magát s meghalt. Az eset annál fájóbban érinti a Petróczy családot, mert élénk emlékképekben van, hogy alig két évvel ezelőtt Irenke nevű édes leányukat hasonló szomorú sors érte.

Halálos baleset. Folyó hó 20-án Mátranovák község határában Tóth Balázs 10 éves fiu egy 80 méter mély légaknába zuhant s szörnyen halt. — A bíróság folyó hó 21-én tartotta meg a helyszini szemlélt és boncolást.

Tábori mise. Folyó hó 19-én vasárnap Rónabányatelepen tábori mise volt, amelyet Vojtassák Sándor s. lelkész végzett. Mise alatt a salgótarjáni bányatársulat teljes zenekara egyházi darabokat adott elő. Utána a róm. kath. olvasókör megnyitása volt.

A mulatság vége. Karancsberényben folyó hó 15-én éjjel Fazekas Miklós bányász-legény és Csepella György vámorú ittas állapotban hazafelé mentek, az uton összeszólalkoztak és Fazekas egy doronggal úgy összeverte Csepellát, hogy eszméletlen állapotban hozták be a bányakórházba s innen Budapestre szállították. Fazekast a járásbíróság letartóztatta és a balassagyarmati kir. ügyészség fogházába kísérte át.

Súlyos baleset. Rácz József baglyasaljai lakost a folyó hó 21-én Salgótarjánban tartott lövésáron egy csikó egy arcon rugta, hogy súlyos sérülésével a bányakórházba szállították.

Lopás. Hamerlik Sándor gépész-kovács Lapujtón Skapecz Béla földbirtokosnál volt alkalmazásban. Folyó hó 15-én gazdájna távollétében, annak lakását feltörte s abból több millió korona értékű ruha és fehérneműt, ékszer stb. ellopott s egy jégverembe rejtette azokat. A bíróság letartóztatta és a bgyarmati ügyészséghez kísérte át.

Baleset. Könnyen végzetessé válható baleset érte Baranygy István és fia Baranygy Miklós vizslási földbirtokosokat. Folyó hó 21-én reggel a vásárba jöttek kocsin. Pálfalva határában a lovak elragadták őket; a kocsiból kiestek és súlyos zúzódásokat szenvedtek.

Sikkasztás után öngyilkosság. Wizera János 7. kerékpáregredbeli közkatona, ki a tisztí éikezében volt beosztva, 150000 koronát sikkasztott és folyó hó 19-én megszökött. Folyó hó 21-én jött róla hír, hogy szülőfalujában Szandán agyonlőtte magát.

Külföldi hírek. Franciaország ötvenmilliárd aranymárkában oltajta megszabni a német jóvátétel végösszegét. — Corves ben (Anglia) az angol király részvételével világ-hírú vitorlásversenyt rendeztek. A verseny legjobb hajója a Paula III. német származású s a háboru elején került az angolok kezébe. — Németországban véres zavargások vannak a drágasággal kapcsolatban. Nagy bizalommal tekintenek a régi kancellár dr. Strasmann vállalkozásra elé. — A Ruhr-vidéken két fuldöki franciát mentett ki a vízből egy német korcsmáros. Amikor a francia hadvezetőség megkérdezte a korcsmárost, hogy mit kíván, azt felelte, hogy két halálraítelt németnek kegyelmezzenek meg. — Jugoszláviában zavaros politikai állapotok vannak. A trónkövetelő György herceg Londonban időzik Radicscsal s a nagy délszláv állam felosztásáról tárgyalnak, amelyben Horvátország független köztársaság volna. Olaszország nagy szimpátiával kíséri a mozgalmat.

HETI KRÓNIKA.

Belföldi hírek.

Az összes napilapok ára 20-tól kezdve hétköznapi 250 korona, vasárnap 300 korona.

Augusztus 18-án délelőtt 11 órakor nyitotta meg József főherceg a gépipari kiállítást Budapesten.

Az angyalföldi tébolyda ideggyógyosa Dózsa Mihály (49 éves) II. emeleti lakásának ablakából levetette magát s meghalt.

170 bűnvádi feljelentési adat be a rendszeren 2 nap alatt a dözsdebizományosok ellen.

Nagyatádi Szabó István még súlyosabb gazdasági helyzetet jósol.

A mozdonyvezető sztrajkból kifolyólag a Máv. 21 mozdonyvezetőt és fűtőt bocsátott el minden fegyelmi eljárás nélkül.

Augusztus 20-án nagy fennel ünnepelték meg Szt. István napját Budán. A körmenetben a kormányzó is megjelent a kirchegekkel.

Pécs nem tud lakást adni az egyetemi tanároknak.

A munkásbiztosító pénztár járulékait és segélyeit tetemesen fölemelik.

Megszavazták az adóvalorizációs javaslatot.

A korompai vasműveket teljesen tönkretette a cseh gazdálkodás.

118 ezer korona egy 20 koronás arany. A kormány elhatározta, hogy letöri a drágaságot.

A Sztambulinszky kormány négy tagját halálra ítélték.

Lendvai István ceglédi képviselő mentelmi jogát felfüggesztették.

Almásy László kömüvessegéd, veszedelmes házasságsegédigöt elfogták.

Az uzsorabíróság ítéleteit azonnal végre kell hajtani.

Budapestben a 70 éven felüli urak ismerkedésre jönnek össze.

Budapest úszói legyőzték Magdeburg úszóit.

50 százalékkal drágul a sőr.

Rákoson nagy repülőállomást építenek.

Pécs és Baranya felszabadításának egy éves évfordulóját Pécsen valamennyi felekezet megünnepelte.

Augusztus 19-én este 12 órakor óriási ünnepség keretében nyitották meg az aggleleki cseppkőbarlangot.

Gr. Apponyi Albert amerikai felolvasó körútra indul szeptemberben.

SZINHÁZ.

Hála Molnár János gondoskodásának, nem fogynak ki a vendégszereplésekből. Még Gömöri jóformán el sem ment, újabb művésszel alkalomunk megismerkedni, ezúttal a pri. idonna szerepkörében. A művésznő, Tóth Boriska, kedves jelenség, játszani, táncolni egyaránt kitűnően tud, hangjával azonban, mely egyébként szép, tisztá, nem tudta feledtetni Várad Elzát.

Gömöri Laci az „Ezüst sirály”-ban bucsuzott. Igazi snájdig magyar ur volt minden mozdulatában; ahogy szépeket mondott, ahogy komornyiskodott és ahogy mulatott. Nagyszerűen megértő partnere volt Várad Elza. Kettőjük alakítása még a könnyű fajsúlyu operettben is annyira megjárt szívet éreztetnek a nézővel. Éneküket is csak a legnagyobb dicsérettel lehet említeni. A többiek: Baranyai Mancsi (virágáruslány), Molnár Gyula (az orosz herceg), Gáspár Amál (udvarhölgy), Kormos (udvarmester) sikerült figurák voltak, míg Varga Simi törlmetszett kina.

Szombaton a „Csereberét” adták. A darab még franciának is túlgöngye és túlborsos, úgyhogy a nagyobb feladatokhoz szokott színészek nem vették nagyon komolyan az előadást. Még Kormos játszott legna-

gyobb kedvvel. — Vasárnap az „Ezüst sirály” ment a csüörtöki szereposztással, Gömörít azonban Sugár helyettesítette — minden tekintetben megfelelően. — Hétfőn a „Hollandi menyecské”-ben mutatkozott be Tóth Boriska. Bájos, kedves alakítása a cimszerepben és ügyes éneke a közönségnél hálás fogadtatásra talált. A férfi főszerepet Sugár Leó vette diadalra: szimpatikus hercege nagyon szépen énekelt. Mellettük a bosszorkányos temperamentumu Csajda Icait kell kiemelnünk, aki élénk jötekán kívül roppant ügyes táncáival érdemelte ki a tetszést. Nagyszerű napja volt a komikusoknak is: Kormosnak és Varga Siminek. Az utóbbi az udvarmester szerepében játszott fényesen, míg Kormos Stercl Udómár képében valósággal tönkrekacagatta a közönséget.

A keddi „Cigánybáró”-t jó előadásban hozták. Tóth Boriska és Sugár Leo teljes illuziót keltő alakítása pompásan érvényesült annak dacára, hogy a többi szereplők is vetekedtek velük s egymással abban a kedvben, mellyel szerepeiket megjárták. Áll ez különösen Gáspár Amálra, aki hosszú és fárasztó szerepének nagy buzgalommal és sikerrel felelt meg, nemkülönben Varga Simire, aki elsőrangú Zsivanovits volt. Baranyai Mancsi különösen az „Izé”-ről szóló bájos énekével aratott sok lapsot. Molnár János rövid szerepében is kitűnő alakítást nyújtott. Kormosnál nagyszerűbb cigányt még az életben is keveset lehet látni.

Szerdán este Molnár Gyula jutalomjátékul három egyfelvonásos került színre. „A Gong” c. grand guignolban mindhárom szereplő: Várad Elza, Molnár Gyula, Barthos József tökéletesen nyújtottak. Különösen áll ez Barthosra, akiben nagyszerű drámai tehetséget fedeztünk fel. — Az „Ibolya” c. szerepében S. Baranyai Mancsi nyújtott nagyon kedves alakítást. Igen jó volt Molnár Gy. (igazgató) és Sugár Leó (zeneszerző) is. A „Vámpírok” rövid és furcsa jelenetében frappáns hatást értek el Várad Elza, Molnár Gyula és Márkus. — Közönségünk igényeire jellemző, hogy mihelyt drámai előadást hirdetnek a nézőlér csaknem üresen tátong.

Mérlegképes könyvelő felvételik a

Starjani Népbank Áruüzletében.

SPORT.

S. S. E.—Füleki M. T. E. 3:1 (2:0)

A jó formában levő acélgárisk főlényesen játszva biztosan győztek.

S. S. E.—Ba. S. E. 6:0

Előző napi erős játéka dacára a SSE. nem remélt hatalmas győzelmet aratott, a máskülönben nem gyenge Ba. SE. felett. Mentségére szolgál Ba. SE.-nek, hogy 9 emberrel játszott csak.

Szeptember 2-ikán megkezdődik az új bajnokság. E napra a sorsolás napján a következő egyesületek játszanak (előlállók pályaválasztók):

JTC. — SSE. PBSE. — BaSE.
HAC. — HVSE. SBTC. — GyAK.

Füleki M. T. E. — Forgács — S. B. T. C. II. komb. 2:1 (0:1).

Az első félidő szép játéka után Forgács elbizakodva el is veszítette könnyű győzelemnek hitt mérkőzését.

S. B. T. C.—Zuglói S. C. 1:0 (Bpost)

Vasárnap játszott multheti ellenfele ellen meglehetősen gyengén a SBTC. csapata.

Egy lapos teherhordó keresztfederes

kocsi eladó.

Erdoklődni a kiadóban.

VIGYÁZZON A

SZEMÉRE!

Ha nem jól lát és SZAKSZERŰ JÓ SZEMŰVEGET AKAR, akkor keresse fel Budapesten BARNÁ ANDOR látyszer-specialistát VII. ker. Izabella-u. 11. a Magyar Színházzal szemben.

Minden munka megvárható! Postai szétküldés naponta! GYÁRI ÁRAK!

Értesítés!

Tisztelettel hozom a m. t. közönség szíves tudomására, hogy Salgótarjában Uri-utca 632. szám alatt Mozgósínház mögött, Tihanyi Sándor műterménél

kárpitos és diszító

műhelyt nyitottam.

Elvállalok minden e szakmában vágó munkát u. m. divány, matrac, cheslon, paplan, salon garnitúra és bőrbutorok javítását és készítését, valamint függöny felrakásokat a modern kor legkényesebb ízlésének megfelelően.

Kivánatra vidékre is megyek. Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek a legjutányosabb árak mellett.

Szíves támogatást kér tisztelettel

Málovits Gyula,
kárpitos és diszító.

ABADIE

valódi francia szivarka-hüvely.

Nem marad jelszó

a többtermelés

ha a Hatvani Növénynemesítő R.-T.

eredeti hatvani

nemesített őszi-buza és rozs

vetőmagját veti, mert azok tapasztalat szerint kat. holdanként 150—400

kg. terméstöbbletet biztosítanak.

Rendelje meg az őszi vetőmagot azonnal az egyedárusító

MAGYAR MAGTENYÉSZTÉSI R.-T.-nál, Budapest, Szép-u. 1.

Telefon: 66-53, 54. Sirgönycim: Granarium.

Ugyanott sajtátenyésztésű és szavatoltan fajtisza, jó csiraképességű gazdasági, konyhakerti és virágmagvak.

Árjegyzék ingyen!